

Väljaandja: Riigikogu
Akti liik: seadus
Teksti liik: algtekst
Jõustumise kp: 16.01.2016
Avaldamismärge: RT I, 06.01.2016, 5

Välja kuulutanud
Vabariigi President
22.12.2015 otsus nr 723

Kriminaalmenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus, millega laiendatakse kannatanute õigusi kriminaalmenetluses

Vastu võetud 17.12.2015

§ 1. Kriminaalmenetluse seadustiku muutmine

Kriminaalmenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 8 täiendatakse punktiga 7 järgmises sõnastuses:

„7) selgitama füüsilisest isikust kannatanule tema õigust pöörduda ohvriabitöötaja poole ning saada vajaduse korral ohvriabiteenuseid ja vägivallakuriteo ohvritele ettenähtud riiklikku hüvitist ning selgitama seda, milliseid käesolevast seadustikust tulenevaid võimalusi kannatanu turvalisuse tagamiseks saab kasutada.”;

2)paragrahvi 10 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kahtlustatavale, süüdistatavale, kannatanule, tsiviilkostjale ja kolmandale isikule, kes ei valda eesti keelt, tagatakse tõlgi abi. Kahtluse korral selgitab menetleja välja isiku eesti keele oskuse. Kui eesti keele oskust ei ole võimalik välja selgitada või see osutub ebapiisavaks, tagatakse tõlgi abi.”;

3)paragrahvi 10 lõige 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Kui kahtlustatav või süüdistatav ei valda eesti keelt, tõlgitakse isiku kahtlustatavana kinnipidamise protokoll, vahistamismäärus, Euroopa vahistamismäärus, süüdistusakt ja kohtuotsuse tekst tema emakeelde või keelde, mida ta valdab, vähemalt osas, mis on oluline kahtlustuse või süüdistuse sisust arusaamise või menetluse õigluse tagamise seisukohast.”;

4)paragrahvi 10 lõike 6 teist lauset täiendatakse pärast sõnu „taotlus ei ole” sõnadega „tervikuna või osaliselt”;

5)paragrahvi 10 täiendatakse lõikega 6¹ järgmises sõnastuses:

„(6¹) Kui füüsilisest isikust kannatanu ei valda eesti keelt, võib ta kümne päeva jooksul taotleda kriminaalmenetluse lõpetamise määruse või kohtuotsuse sisust arusaamise või menetluse õigluse tagamise seisukohast olulise teksti tõlkimist kannatanu emakeelde või keelde, mida ta valdab. Füüsilisest isikust kannatanu võib taotleda ka muu tema menetlusõiguste tagamiseks olulise dokumendi tõlkimist. Kui menetleja leiab, et muu dokumendi tõlkimise taotlus ei ole tervikuna või osaliselt põhjendatud, vormistab ta keeldumise määrusega.”;

6)paragrahvi 10 lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(7) Käesoleva paragrahvi lõigetes 5–6¹ loetletud dokumentide kirjaliku tõlke asemel võib need tõlkida suuliselt või teha nendest suulise kokkuvõtte, kui:

- 1) sellega ei mõjutata menetluse õiglust, või
- 2) kahtlustatav või süüdistatav, keda on teavitatud käesoleva paragrahvi lõigetes 5 ja 6 loetletud dokumentide kirjalikust tõlkest loobumise tagajärgedest, on esitanud kirjalikust tõlkest loobumise taotluse kirjalikku taasesitamist võimaldaval viisil või see on muul viisil protokollitud.”;

7)paragrahvi 10 lõige 9 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(9) Käesoleva paragrahvi alusel tõlke tagamata jätmise või osalise tagamise võib isik vaidlustada vastavalt käesoleva seadustiku § 228 või 229 sätetele või käesoleva seadustiku 15. peatüki kohaselt.”;

8)paragrahvi 10 täiendatakse lõikega 10 järgmises sõnastuses:

„(10) Kui isikule on menetlusdokument käesoleva paragrahvi alusel tõlgitud, siis selle menetlusdokumendi peale kaebamisel arvestatakse kaebetähtaegu tõlgitud dokumendi saamisest arvates.”;

9)paragrahvi 12 lõike 1 punkti 3 täiendatakse pärast sõna „alaealise” sõnadega „või kannatanu”;

10)paragrahvi 12 lõiget 3 täiendatakse pärast sõna „tõlk” tekstiosaga „, käesoleva seadustiku § 38 lõike 5 punktis 3 nimetatud isik”;

11)paragrahvi 37 lõiked 1 ja 2 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kannatanu on füüsiline või juriidiline isik, kelle õigushüve on tema vastu suunatud kuriteoga või süüvõimetu isiku õigusvastase teoga vahetult kahjustatud. Kuriteokatse puhul on isik kannatanu ka juhul, kui rünnatud õigushüve asemel kahjustatakse tema sellist õigushüve, mille kahjustamine on rünnatud õigushüve kahjustamisest hõlmatud. Riik või muu avaliku võimu kandja on kannatanu üksnes siis, kui tal on õigushüve kahjustamise tõttu tekkinud varaline nõue, mida on võimalik maksma panna kriminaalmenetluses. Füüsiline isik on kannatanu ka juhul, kui kuriteo või süüvõimetu isiku õigusvastase teoga on põhjustatud tema lähedase surm ja talle on surma tagajärjel kahju tekkinud.

(2) Juriidilisest isikust kannatanu osaleb kriminaalmenetluses oma seadusliku esindaja, seadusliku esindaja poolt volitatud töötaja, pankrotihalduri või lepingulise esindaja kaudu, kellel on kõik kannatanu õigused ja kohustused. Juriidilise isiku nimel ütluste andmise õigus on juriidilisest isikust kannatanu seaduslikul esindajal või pankrotihalduril.”;

12)paragrahvi 37 täiendatakse lõigetega 4 ja 5 järgmises sõnastuses:

„(4) Isik kaasatakse kannatanuna menetlusse menetlustoimingule allutamise või menetleja määrusega. Isiku võib kannatanuna menetlusse kaasata menetluse igas staadiumis ja igas kohtuastmes kuni apellatsioonimenetluse lõpuni. Kui ilmneb, et isik on kaasatud menetlusse põhjendamatu või ta ei vasta asjaolude muutumise tõttu enam kannatanu mõistele, kõrvaldab menetleja isiku menetlusest määrusega.

(5) Kui kohtueelne menetleja ei rahulda taotlust isiku kannatanuna kaasamiseks või kõrvaldab alusetult kannatanuna menetlusse kaasatud isiku menetlusest, selgitatakse kannatanule tema õigust esitada menetleja määruse peale kaebus käesoleva seadustiku §-s 228 sätestatud korras. Isik võib enda kannatanuna kaasamist taotleda ka kohtuotsuse peale apellatsiooni esitades.”;

13)seadustikku täiendatakse §-dega 37¹ ja 37² järgmises sõnastuses:

„§ 37¹. Kannatanu menetlusõigusjärglus

(1) Kui füüsilisest isikust kannatanu sureb või juriidilisest isikust kannatanu lõpeb pärast tsiviilhagi esitamist, kuid enne selle kohta tehtava lahendi jõustumist, lubab menetleja kolmanda isikuna menetlusse astuda kannatanu üldõigusjärglasel. Üldõigusjärglus on võimalik menetluse igas staadiumis.

(2) Kannatanu üldõigusjärglasel on üksnes tsiviilhagi menetlemisega seotud kannatanu õigused.

(3) Üldõigusjärglasele on kohustuslikud kõik enne tema menetlusse astumist tehtud menetlustoimingud samal määral, kui need oleksid olnud kohustuslikud tema õiguseelneajale.

(4) Kui füüsilisest isikust kannatanu sureb või juriidilisest isikust kannatanu lõpeb ja kannatanu üldõigusjärglast ei ole teada või tema väljaselgitamine ei ole mõistliku tähtaja jooksul võimalik, jätab kohus tsiviilhagi läbi vaatamata.

§ 37². Füüsilisest isikust kannatanu individuaalsete kaitsevajaduste hindamine

(1) Menetleja on kohustatud hindama, kas esineb asjaolusid, mis annavad aluse arvata, et füüsilisest isikust kannatanu vajab kriminaalmenetluses erikohtlemist ja kaitset.

(2) Hindamisel võetakse arvesse kannatanu isiksuseomadusi, kuriteo raskust ja laadi, kahtlustatava isikut, kuriteo toimepanemise asjaolusid ja kannatanule tekitatud kahju. Alaealise kannatanu puhul eeldatakse, et ta vajab kriminaalmenetluses erikohtlemist ja kaitset.

(3) Hindamise tulemusel otsustatakse, milliseid käesolevas seadustikus sätestatud kannatanu turvalisust tagavaid võimalusi on võimalik kasutada, samuti seda, kas ülekuulamine tuleb läbi viia kannatanu erivajadustele kohandatud ruumis, eriliste kaitsevajadustega kannatanu ülekuulamiseks koolitatud spetsialisti poolt või tema osalusel või võimaluse korral kogu menetluse jooksul sama isiku poolt.”;

14)paragrahvi 38 lõike 1 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) esitada uurimisasutuse või prokuratuuri kaudu tsiviilhagi või avalik-õiguslik nõudeavaldus käesoleva seadustiku § 225 lõikes 1 või § 240 punktis 4 sätestatud tähtaja jooksul;”;

15)paragrahvi 38 lõiget 1 täiendatakse punktiga 11 järgmises sõnastuses:

„11) taotleda, et tema ülekuulamist viiks läbi temaga samast soost isik, kui tegemist on seksuaalvägivalla, soolise vägivalla või lähisuhetes toime pandud kuriteoga, välja arvatud kui ülekuulamist viib läbi prokurör või kohtunik või kui see takistaks menetluse käiku.”;

16)paragrahvi 38 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks;

17)paragrahvi 38 täiendatakse lõigetega 5 ja 6 järgmises sõnastuses:

„(5) Füüsilisest isikust kannatanul on õigus:

1) saada teavet kuriteos kahtlustatava vahistamisest ja taotleda, et ohu korral teavitatakse teda vahistatu vabastamisest, välja arvatud juhul, kui selle teabe edastamine tekitaks kahju kahtlustatavale;

2) taotleda, et teda teavitatakse süüdimõistetu ennetähtaegsest vabastamisest või kinnipidamisasutusest põgenemisest, juhul kui teavitamine võib ära hoida ohu kannatanule;

3) võtta menetlustoimingule saatjana kaasa üks tema poolt valitud isik, kui menetleja ei ole sellest põhjendatult keeldunud.

(6) Käesoleva paragrahvi lõike 5 punkti 3 alusel kannatanut menetlustoimingul saatvat isikut hoijatatakse, et menetlusandmeid ei ole lubatud avaldada ning menetlustoimingu käiku ei ole lubatud sekkuda.”;

18)seadustikku täiendatakse §-ga 38¹ järgmises sõnastuses:

„§ 38¹. Kannatanu nõuete maksmapanek kriminaalmenetluses

(1) Kannatanul on õigus esitada kahtlustatava, süüdistatava või tsiviilkostja vastu tsiviilhagi, mille kohus vaatab läbi kriminaalmenetluses. Kannatanu võib tsiviilhagis esitada nõude, kui:

1) nõude eesmärk on kriminaalmenetluse esemeks oleva teoga rikutud kannatanu hüveolukorra taastamine või heastamine, kui selle nõude aluseks olevad faktilised asjaolud kattuvad olulises osas menetletava kuriteo tehiooludega ja kui sellist nõuet oleks võimalik läbi vaadata ka tsiviilkohtumenetluses;

2) tegemist on kahjuhüvitisnõudega avaliku võimu kandja vastu, mida oleks võimalik esitada halduskohtumenetluses.

(2) Avaliku võimu kandja võib lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatule esitada kannatanuna ka avalik-õigusliku nõudeavalduse süüdistatavalt nõutava avalik-õigusliku rahalise kohustuse kindlaksmääramiseks, kui sellise kohustuse tekkimise aluseks olevad faktilised asjaolud kattuvad olulises osas menetletava kuriteo tehiooludega. Avalik-õigusliku nõudeavalduse võib esitada haldusorgan, kes oleks õigustatud sama rahalise kohustuse kindlaks määrama haldusmenetluses. Avalik-õigusliku nõudeavalduse esitamine kriminaalmenetluses välistab sama nõude maksmapaneku muus menetluses, välja arvatud juhul, kui taotlus jäetakse kriminaalmenetluses läbi vaatamata.

(3) Tsiviilhagi või avalik-õiguslik nõudeavaldus esitatakse uurimisasutuse või prokuratuuri kaudu käesoleva seadustiku § 225 lõikes 1 või § 240 punktis 4 sätestatud tähtaja jooksul.

(4) Tsiviilhagi läbivaatamine kriminaalmenetluses on riigilõivuvaba, välja arvatud tsiviilhagi mittevaralise kahju hüvitamise nõudes, kui mittevaralise kahju hüvitamise nõue ei tulene kehavigastuse või muu terviserikke tekitamisest või toitja surma põhjustamisest.

(5) Riigilõivu tasumisest tsiviilhagi ja avalik-õigusliku nõudeavalduse esitamisel on vabastatud Eesti Vabariik kui kannatanu.

(6) Käesolevas seadustikus reguleerimata küsimuse lahendamisel tsiviilhagi menetlemisel lähtutakse tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatust.

(7) Käesolevas seadustikus reguleerimata küsimuse lahendamisel kohaldatakse avalik-õigusliku nõudeavalduse lahendamisel halduskohtumenetluse seadustiku 26. peatükis sätestatut.”;

19)paragrahv 39 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 39. Tsiviilkostja

(1) Tsiviilkostja on füüsiline või juriidiline isik, kes ei ole kuriteos kahtlustatav ega süüdistatav, kuid:

- 1) kes kannab seaduse järgi varalist vastutust kahju eest, mis on kannatanule tekitatud kriminaalmenetluse esemeks oleva teoga, või
- 2) kelle vastu kannatanul on seaduse järgi asjaõiguslik õiguste taastamise või alusetust rikastumisest tulenev nõue, mille eesmärk on kriminaalmenetluse esemeks oleva teoga rikutud kannatanu hüveolukorra taastamine või heastamine.

(2) Isik kaasatakse tsiviilkostjana menetlusse ja kõrvaldatakse menetlusest menetleja määrusega. Menetleja kaasab käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku menetlusse kannatanu või süüdistatava taotlusel või omal algatusel, kui on alust arvata, et kannatanu nõue tsiviilkostja vastu võidakse läbi vaadata kriminaalmenetluses, või kui see on vajalik süüdistatava huvide kaitseks. Kannatanu taotlusele peab olema lisatud tsiviilhagi isiku vastu, kelle tsiviilkostjana menetlusse kaasamist kannatanu taotleb. Kui ilmneb, et isik on kaasatud menetlusse põhjendamatult või ta ei vasta asjaolude muutumise tõttu enam tsiviilkostja mõistele, või kui ilmneb, et kannatanu nõuet kriminaalmenetluses läbi ei vaadata, kõrvaldab menetleja isiku menetlusest.

(3) Isiku võib tsiviilkostjana kaasata kuni kohtuliku uurimise lõpetamiseni maakohtus.

(4) Juriidilisest isikust tsiviilkostja osaleb kriminaalmenetluses oma seadusliku esindaja või pankrotihalduri kaudu, kellel on kõik tsiviilkostja õigused ja kohustused.”;

20)paragrahv 40¹muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 40¹. Kolmas isik

(1) Kolmas isik on füüsiline või juriidiline isik, kes ei ole kuriteos kahtlustatav, süüdistatav, kannatanu ega tsiviilkostja, kuid kelle õiguste või kohustuste üle võidakse kriminaalasja lahendamisel või erimenetluses otsustada.

(2) Isik kaasatakse kolmanda isikuna menetlusse ja kõrvaldatakse menetlusest menetleja määrusega. Menetleja kaasab kolmanda isikuna menetlusse iga isiku, kes vastab käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tunnustele. Kui ilmneb, et isik on kaasatud menetlusse põhjendamatult või kui ta ei vasta asjaolude muutumise tõttu enam kolmanda isiku mõistele, kõrvaldab menetleja isiku menetlusest.

(3) Määruse isiku kolmanda isikuna kaasamise või menetlusest kõrvaldamise kohta võib menetleja teha menetluse igas staadiumis ja igas kohtuastmes kuni kohtuotsuse või erimenetluses tehtava määruse jõustumiseni. Isik võib enda kolmanda isikuna menetlusse kaasamist taotleda ka kohtulahendi peale esitatud kaebuses. Sel juhul lahendatakse tema kaasamine kohtulahendi peale esitatud kaebuse menetlusse võtmise otsustamisel.

(4) Juriidilisest isikust kolmas isik osaleb kriminaalmenetluses oma seadusliku esindaja või pankrotihalduri kaudu, kellel on kõik kolmanda isiku õigused ja kohustused.”;

21)paragrahvi 41 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Juriidilisest isikust kannatanul, tsiviilkostjal ja kolmandal isikul võib kriminaalmenetluses olla lisaks käesoleva seadustiku § 37 lõikes 2, § 39 lõikes 4 ja § 40¹lõikes 4 nimetatud seaduslikele esindajatele ka lepingujärgne esindaja.”;

22)paragrahvi 41 täiendatakse lõikega 3¹järgmises sõnastuses:

„(3¹) Menetleja määrab piiratud teovõimega kannatanule esindaja riigi õigusabi korras, kui:

- 1) asjaoludest tulenevalt võib eeldada, et kannatanu seadusliku esindaja huvid on vastuolus kannatanu huvidega;
- 2) alaealine kannatanu on perekonnast eraldatud;
- 3) kannatanu on saatjata alaealine välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse tähenduses.”;

23)paragrahvi 38 lõike 1 punkti 9, § 126 lõike 3 punkti 6, § 153 lõike 1 punkti 11, § 175 lõike 1 punkti 8, § 225 lõiget 1¹, § 236 lõiget 2, § 245 lõike 1 punkti 11, § 259 lõiget 3 läbivalt, § 260 lõiget 2, § 306 lõike 1 punkti 12, § 312 punkti 8, § 313 lõike 1 punkti 10 läbivalt, § 314 punkti 4, § 340 lõike 2 punkti 5, § 385 punkti 17 ja § 432 lõiget 2 täiendatakse pärast sõna „tsiviilhagi” sõnadega „või avalik-õigusliku nõudeavalduse”;

24)paragrahvi 45 lõike 2 punkt 6 tunnistatakse kehtetuks;

25)paragrahvi 45 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kaitsja osavõtt kohtumenetlusest on kohustuslik, välja arvatud:

- 1) kokkuleppemenetluses, sealhulgas käesoleva seadustiku §-des 239–250 sätestatud korras kiirmenetluse vormis toimetatavas kokkuleppemenetluses, kui kahtlustatav või süüdistatav ei ole esitanud taotlust kaitsja osalemiseks kohtumenetluses ning kaitsja osalemine ei ole menetleja hinnangul õigusemõistmise huvides vajalik;
- 2) teise astme kuriteo menetlemisel lühimenetluses, sealhulgas käesoleva seadustiku §-des 233–238 sätestatud korras kiirmenetluse vormis toimetatavas lühimenetluses, kui süüdistatav on kaitsjast loobunud ja kaitsja osalemine ei ole menetleja hinnangul õigusemõistmise huvides vajalik.”;

26)paragrahvi 126⁴lõige 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(6) Käesoleva seadustiku § 126²lõike 1 punktides 1, 3 ja 4 sätestatud alusel tehtud jälitustoimingute kestus konkreetse isiku suhtes samas menetluses ei tohi ületada ühte aastat. Erandjuhul võib riigi peaprokurör anda loa või taotleda kohtult luba jälitustoimingu tegemiseks isiku suhtes kestusega üle ühe aasta.”;

27)paragrahvi 126⁹lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Politseiagent käesoleva seaduse tähenduses on isik, kes muudetud identiteeti kasutades kogub käesoleva seaduse § 126²lõike 1 punktides 1, 3 või 4 nimetatud alusel teavet.”;

28)paragrahvi 133 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Prokuratuur või prokuratuuri korraldusel uurimisasutus teatab vahistamisest füüsilisest isikust kannatanule ja selgitab välja tema soovi saada teavet vahistatu vabanemise kohta juhul, kui teabe andmine võib ära hoida ohu kannatanule.”;

29)paragrahvi 134 lõiget 2 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Vahistatu vabastamisel teavitab prokuratuur või prokuratuuri korraldusel uurimisasutus sellest füüsilisest isikust kannatanut juhul, kui ta on selleks soovi avaldanud ja kui teabe andmine võib ära hoida ohu kannatanule.”;

30)paragrahvi 141⁴lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Konfiskeerimise, selle asendamise, tsiviilhagi või varalise karistuse tagamiseks võib põhjendatud kuriteokahtluse korral vara arestida käesoleva seadustiku §-s 142 sätestatud korras või kohaldada muid tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-s 378 sätestatud hagi tagamise abinõusid, kui on alust arvata, et kannatanu nõude, konfiskeerimise, selle asendamise või varalise karistuse tagamata jätmine võib kohtulahendi täitmist raskendada või selle võimatuks muuta.”;

31)paragrahvi 141⁴pealkirja, § 141⁴lõiget 1, § 142 lõiget 1 ja § 240 punkti 4 täiendatakse pärast sõna „tsiviilhagi” tekstiosaga „, avalik-õigusliku nõudeavalduse”;

32)paragrahvi 141⁴täiendatakse lõigetega 3 ja 4 järgmises sõnastuses:

„(3) Varalist nõuet tagava abinõu valikul tuleb arvestada, et kohaldatav abinõu koormaks kahtlustatavat, süüdistatavat, tsiviilkostjat või kolmandat isikut üksnes niivõrd, kui võrd seda võib pidada asjaolusid arvestades põhjendatuks. Rahalise nõude tagamisel tuleb arvestada selle nõude suurust.

(4) Kohus võib varalise nõude tagamiseks rakendada korraga mitut abinõu.”;

33)paragrahvi 142 lõiget 2 täiendatakse pärast sõna „alusel” tekstiosaga „, arvestades käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud erandit”;

34)paragrahvi 142 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Krediidi- või finantseerimisasutuse kontol oleva vara arestimine seisneb konto kasutamisele sellise piirangu seadmises, mille ajal ei täida krediitiasutus ega finantseerimisasutus konto debiteerimise juhiseid arestitud vara ulatuses.”;

35)paragrahvi 142 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Edasilükkamatutel juhtudel võib vara arestida prokuratuuri määruse alusel. Eeluurimiskohtunikule tuleb vara arestimisest teatada arestimisest alates 24 tunni jooksul ning eeluurimiskohtunik otsustab määrusega loa andmise või sellest keeldumise viivitamata, kuid mitte hiljem kui 72 tundi pärast arestimisest teadaasaamist. Kui eeluurimiskohtunik keeldub loa andmisest, vabastatakse vara kohe aresti alt.”;

36)paragrahvi 145 lõiget 1 täiendatakse punktiga 1² järgmises sõnastuses:

„1²) käesolevas seadustikus sätestatud juhul taotlusele pealdisena märgitud menetlusotsustus, mille põhjendusi ei esitata.”;

37)seadustikku täiendatakse §-dega 154¹ ja 154² järgmises sõnastuses:

„§ 154¹. Tsiviilhagi

(1) Tsiviilhagi esitatakse kirjalikus vormis ja selles märgitakse:

- 1) tsiviilhagi esitaja nimi, aadress ja muud kontaktandmed;
- 2) süüdistatava või tsiviilkostja nimi, kelle vastu tsiviilhagi on esitatud. Enne talle kriminaaltoimiku esitamist võib kannatanu jätta süüdistatava või tsiviilkostja nime tsiviilhagis märkimata. Sellisel juhul peab kannatanu tsiviilhagi täiendama käesoleva seadustiku § 225 lõikes 1 või § 240 punktis 4 sätestatud tähtaja jooksul;
- 3) kannatanu selgelt väljendatud nõue;
- 4) kannatanu nõude aluseks olevad faktilised asjaolud;
- 5) tõendid, mis kinnitavad kannatanu nõude aluseks olevaid asjaolusid ja millele kannatanu soovib tugineda sõltumata prokuratuuri esitatavast tõendikogumist.

(2) Mittevaralise kahju hüvitamise hagis võib nõutava hüvitise summa jätta märkimata ja taotlema õiglast hüvitist kohtu äranägemisel.

§ 154². Avalik-õiguslik nõudeavaldus

Avalik-õiguslik nõudeavaldus esitatakse kirjalikus vormis ja selles märgitakse:

- 1) avalik-õigusliku nõudeavalduse esitaja, aadress ja muud kontaktandmed;
- 2) selle süüdistatava või tsiviilkostja nimi, kelle vastu avalik-õiguslik nõudeavaldus on esitatud;
- 3) kannatanu selgelt väljendatud nõue;
- 4) avalik-õiguslikus nõudeavalduses esitatud nõude materiaalsoiguslik alus ning õiguslik ja faktiline põhjendus;
- 5) tõendid, mis kinnitavad kannatanu nõude aluseks olevaid asjaolusid ja millele kannatanu soovib tugineda sõltumata prokuratuuri esitatavast tõendikogumist.”;

38)paragrahvi 160³lõikes 1 asendatakse sõnad „Kriminaalasja kohtueelse menetluse dokumentide näidismvormid” sõnadega „Nõuded kriminaaltoimikule ja kaitseakti näidismvormi”;

39)paragrahvi 160³täiendatakse lõikega 1¹järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kriminaalasja kohtueelse menetluse dokumentide näidismvormid kehtestab riigi peaprokurör käesoleva seadustiku § 213 lõike 5 alusel prokuratuurile ja uurimisasutustele antava juhiseaga.”;

40)paragrahv 182 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 182. Tsiviilhagi ja avalik-õigusliku nõudeavaldusega seotud menetluskulude jaotus

(1) Tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse rahuldamata jätmise korral kannab tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse menetlemisest tingitud kulud kannatanu. Kannatanule käesoleva seadustiku § 41 lõike 3¹korras määratud õigusabi kulud kannab riik.

(2) Tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse täieliku rahuldamise korral kannab tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse menetlemisest tingitud kulud süüdimõistetule või tsiviilkostjale.

(3) Tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse osalise rahuldamise korral jaotab kohus tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse menetlemisest tingitud kulud kõiki asjaolusid arvestades kannatanu, süüdimõistetule ja tsiviilkostjale vahel.

(4) Sõltumata käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatust võib kohus jätta süüdimõistetule, kannatanule või tsiviilkostjale seoses tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse menetlemisega tekkinud kulud osaliselt või täielikult tema enda kanda, kui kulude väljamõistmine vastaspoolelt oleks viimase suhtes äärmiselt ebaõiglane või ebamõistlik.

(5) Tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse läbi vaatamata jätmise korral õigeksmõistva kohtuotsuse tegemise või kriminaalmenetluse lõpetamise tõttu kannab tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse menetlemisest tingitud kulud riik. Tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse muudel põhjustel läbi vaatamata jätmise korral jaotab kohus tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse menetlemisega tekkinud kulud kõiki asjaolusid arvestades kannatanu ja riigi vahel.”;

41)paragrahvi 183 tekst muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kriminaalmenetluse lõpetamise korral kannab menetluskulud riik, kui käesolevas seadustikus ei ole sätestatud teisiti.

(2) Kui kriminaalmenetlus lõpetatakse ja kriminaalasja materjalid saadetakse väärtemenetluse alustamiseks otsustamiseks seoses väärteto tunnuste ilmnemisega, võib nende menetluskulude kandmise, mis oleksid tekkinud ka väärtemenetluses, jätta otsustamiseks väärtemenetluse lahendis. Kui väärtemenetlus jäetakse alustamata, jäävad menetluskulud riigi kanda.”;

42)paragrahvi 195 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohapeal vahetult esitatud suuline kuriteoteade protokollitakse ja protokoll koopia antakse kuriteoteate esitajale. Telefoni teel edastatud kuriteoteade talletatakse kirjalikult või helisalvestatakse.”;

43)paragrahvi 195 täiendatakse lõigetega 4 ja 5 järgmises sõnastuses:

„(4) Kui kuriteoteate esitajaks on füüsilisest isikust kannatanu, saadetakse talle kuriteoteate kättesaamise kohta 20 päeva jooksul selle saamisest arvates kirjalik kinnitus, mis võib sisalduda kriminaalmenetluse mittealustamise teatises või kutses menetlustoimingule.

(5) Vajaduse korral osutatakse kannatanust kuriteoteate esitajale keeleabi. Kannatanu soovil antakse talle kinnitus kuriteoteate vastuvõtmise kohta talle arusaadavas keeles.”;

44)paragrahvi 199 lõike 1 punkt 8 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„8) kriminaalmenetlus on koondatud teise riiki käesoleva seadustiku §-des 436¹–436⁶sätetatud alustel.”;

45)paragrahvi 200¹lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Kui kohtueelses menetluses ei ole kindlaks tehtud isikut, kes on kuriteo toime pannud, ning ei ole võimalik koguda lisatõendeid või nende kogumine ei ole otstarbekas, lõpetatakse menetlus uurimisasutuse määruse alusel ja prokuratuuri loal või prokuratuuri määrusega. Menetluse võib mõne kahtlustatava või kuriteo suhtes lõpetada ka osaliselt.”;

46)paragrahvi 217 lõige 10 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(10) Kahtlustatavana kinnipeetule antakse võimalus teatada kinnipidamisest oma valikul vähemalt ühele oma lähedasele menetleja kaudu. Alaealise kinnipidamisest tuleb viivitamata teavitada tema seaduslikku esindajat, välja arvatud juhul, kui see ei ole alaealise huvides. Viimasel juhul tuleb teavitada kohaliku omavalitsuse asutust. Kui teavitamine kahjustaks kriminaalmenetlust, võib teatamise võimaldamisest või alaealise kinnipidamisest teavitamisest prokuratuuri loal keelduda.”;

47)paragrahvi 223 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Vajaduse korral teeb prokuratuur käesoleva seadustiku §-des 240 ja 244¹sätetatud toiminguid kokkuleppemenetluse kohaldamiseks.”;

48)paragrahvi 226 lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(7) Kui kohtueelses menetluses on esitatud tsiviilhagi või avalik-õiguslik nõudeavaldus, saadab prokuratuur selle koos süüdistusaktiga kohtusse. Tsiviilhagi või nõudeavalduse koopia edastab prokuratuur süüdistatavale, tema kaitsjale ja tsiviilkostjale. Üldmenetluses kohtusse saadetas kriminaalasjas ei või tsiviilhagile ega avalik-õiguslikule nõudeavaldusele lisada tõendeid.”;

49)paragrahvi 233 lõikes 1¹asendatakse sõnad „kuni kohtuliku uurimise alguseni maakohtus” sõnadega „kuni tõendite uurimise alustamiseni maakohtus”;

50)paragrahvi 240 punkt 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„3) küsib kannatanult nõusoleku kokkuleppemenetluseks ning füüsilisest isikust kannatanult seda, kas ta soovib saada teavituse kohtuistungi toimumise aja kohta, kui kannatanu ei ole varem kriminaalmenetluse käigus neis küsimustes oma arvamust avaldanud, ning selgitab, et kannatanul ei ole õigust kokkuleppemenetluseks antud nõusolekust loobuda.”;

51)paragrahvi 240 täiendatakse punktiga 4 järgmises sõnastuses:

„4) selgitab välja kannatanu arvamuse süüdistuse ja karistuse kohta, kui kannatanu ei ole varem kriminaalmenetluse käigus neis küsimustes oma arvamust avaldanud, ning määrab vajaduse korral kannatanule mõistliku tähtaja tsiviilhagi või menetluskulude hüvitamise taotluse esitamiseks.”;

52)paragrahvi 243 lõike 1 punkti 6 täiendatakse pärast sõna „tsiviilhagiga” sõnadega „või avalik-õigusliku nõudeavaldusega”;

53)seadustikku täiendatakse §-ga 244¹järgmises sõnastuses:

„§ 244¹. Tsiviilhagi ja avalik-õigusliku nõudeavalduse läbi vaatamata jätmise kokkuleppemenetluses

(1) Leides, et tsiviilhagi või avalik-õiguslik nõudeavaldus on tervikuna või olulises osas lubamatu või põhjendamatu, tagastab prokuratuur selle määrusega kannatanule. Avalik-õigusliku nõudeavalduse võib prokuratuur kannatanule tagastada ka siis, kui see on vajalik kriminaalasja kiire lahendamise huvides. Käesoleva lõike alusel tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse läbi vaatamata jätmise määrus ei ole vaidlustatav.

(2) Tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse, mis on esitatud pärast käesoleva seadustiku § 240 punktis 4 nimetatud tähtaega, tagastab prokuratuur määrusega. Prokuratuuri määruse peale võib esitada kaebuse käesoleva seadustiku 8. peatüki 5. jaos sätestatud korras. Muu hulgas võib kannatanu vaidlustada prokuratuuri määratud tähtaja mõistlikkuse.

03.08.2023

Veaparandus. Parandatud ilmne ebatäpsus sõnas "käesoleva" Riigi Teataja seaduse § 10 lõike 3 alusel.

(3) Tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse läbi vaatamata jätmise ei välista sama hagi esitamist tsiviilkohtumenetluse või halduskohtumenetluse korras või avalik-õigusliku nõudeavalduse aluseks olnud kohustuse sissenõudmist haldusmenetluses, mida prokuratuur oma määruses selgitab. Kui vastavalt käesoleva seadustiku § 38¹ lõikele 4 on kannatanul õigus esitada tsiviilhagi riigilõivuvabalt, on tal õigus esitada samal alusel tsiviilhagi või kaebus riigilõivuvabalt ka tsiviil- ja halduskohtumenetluses.

16.01.2018 15:12

Veaparandus: Parandatud ilmne ebatäpsus tekstiosas "seadustiku § 38¹ lõikele 4" Riigi teataja seaduse § 10 lõike 3 alusel arvestades Riigikogu Kantselei 16.01.2018 taotlust nr 4-14/18-2/1.

(4) Kui pärast tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse läbi vaatamata jätmist käesoleva paragrahvi alusel jätkub samas asjas menetlus muus menetlusliigis kui kokkuleppemenetluses, lisatakse tsiviilhagi või avalik-õiguslik nõudeavaldus süüdistusaktile käesoleva seadustiku § 226 lõikes 7 sätestatud korras, juhul kui sama tsiviilhagi ei ole esitatud juba tsiviilkohtumenetluse tsiviil- või halduskohtumenetluse korras või haldusorgan ei ole avalik-õiguslikus nõudeavalduses esitatud nõuet haldusaktiga lahendanud.”;

54)paragrahvi 245 lõiget 5 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Kui füüsilisest isikust kannatanu on vastavalt käesoleva seadustiku § 240 punktile 3 esitanud taotluse saada teavitus kohtuistungi toimumise ajast, lisab prokuratuur kohtusse saadetavale kokkuleppele ka kannatanu taotluse.”;

55)paragrahvi 245¹ lõike 1 punktist 3 jäetakse välja tekstiosa „, tsiviilhagi suuruse”;

56)paragrahvi 246 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kohus teavitab füüsilisest isikust kannatanut tema esitatud kontaktandmete alusel või e-toimiku süsteemi kaudu kohtuistungi toimumise ajast, kui kannatanu on seda taotlenud. Kannatanu kohtuistungile ilmumata jäämine ei takista kriminaalasja kohtulikku arutamist.”;

57)paragrahvi 248 lõike 1 punkt 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„2) prokuratuurile kriminaaltoimiku tagastamise määruse, millega antakse võimalus sõlmida uus kokkulepe, kui kohus ei nõustu kuriteo kvalifikatsiooni või karistuse liigi või määraga.”;

58)paragrahvi 254 lõikes 5 asendatakse tekstiosa „süüdistatavale, kaitsjale ja prokuratuurile” tekstiosaga „süüdistatavale, kaitsjale, kannatanule ja prokuratuurile”;

59)paragrahvi 262 lõike 1 punkt 4¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„4¹) tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse menetlusse võtmiseks või tähtaja määramiseks selles puuduste kõrvaldamiseks või tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse läbi vaatamata jätmiseks”;

60)paragrahv 263¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 263¹. Tsiviilhagi ja avalik-õigusliku nõudeavalduse menetlusse võtmise otsustamine

(1) Kui koos süüdistusaktiga on kohtusse saadetud tsiviilhagi või avalik-õiguslik nõudeavaldus, teeb kohus määruse tsiviilhagi või nõudeavalduse menetlusse võtmiseks või tähtaja määramiseks tsiviilhagis või nõudeavalduses puuduste kõrvaldamiseks või tsiviilhagi või nõudeavalduse läbi vaatamata jätmiseks. Vajaduse korral annab kohus süüdistatavale, kaitsjale ja tsiviilkostjale tähtaja tsiviilhagile või avalik-õiguslikule nõudeavaldusele kirjaliku vastuse esitamiseks.

(2) Tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse läbi vaatamata jätmise ei välista sama hagi esitamist tsiviil- või halduskohtumenetluse korras või avalik-õigusliku nõudeavalduse aluseks olnud kohustuse kohta haldusakti andmist haldusmenetluses.”;

61)paragrahvi 271 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kui kohus leiab, et tsiviilhagi või avalik-õiguslikku nõudeavaldust ei ole võimalik ilma kannatanuta läbi vaadata, jäetakse tsiviilhagi või avalik-õiguslik nõudeavaldus kriminaalmenetluses läbi vaatamata, selgitades kannatanule, et tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse läbi vaatamata jätmine ei välista sama hagi esitamist tsiviilkohtumenetluse või halduskohtumenetluse korras või avalik-õigusliku nõudeavalduse aluseks olnud kohustuse sissenõudmist haldusmenetluses.”;

62)paragrahvi 285 lõiked 4 ja 5 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kui kriminaalasjas on esitatud tsiviilhagi või avalik-õiguslik nõudeavaldus, teeb kohtunik kannatanule või tema esindajale ettepaneku anda ülevaade tsiviilhagist või avalik-õiguslikust nõudeavaldusest ja seda kinnitavatest tõenditest, mida prokuröri avakõnes ei käsitletud, või avaldab ise tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse.

(5) Pärast kannatanu või kannatanu esindaja esinemist või tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse avaldamist kohtu poolt teeb kohtunik süüdistatavale, kaitsjale, tsiviilkostjale ja tsiviilkostja esindajale ettepaneku anda arvamus, kas tsiviilhagi või avalik-õiguslik nõudeavaldus on põhjendatud.”;

63)seadustikku täiendatakse §-dega 296¹ ja 296² järgmises sõnastuses:

„§ 296¹. Tõendite esitamine tsiviilhagi ja avalik-õigusliku nõudeavalduse menetlemisel

(1) Tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse lahendamiseks võib menetlusosaline lisaks esitada ka selliseid tõendeid, mis ei ole olulised süüküsimuse lahendamiseks.

(2) Kohus võib teha menetlusosalisele ettepaneku esitada tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse lahendamiseks täiendavaid tõendeid, kui need ei mõjuta käesoleva seadustiku § 306 lõike 1 punktides 1 ja 2 sätestatud küsimuste lahendamist.

(3) Tõendi esitamisel peab menetlusosaline põhjendama, millise asjas tähtsust omava asjaolu tõendamiseks ta soovib tõendit esitada.

(4) Tõendid tuleb esitada kohtu määratud tähtajal.

§ 296². Tsiviilhagi ja avalik-õigusliku nõudeavalduse läbi vaatamata jätmine

(1) Kohus jätab tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse läbi vaatamata, kui:

- 1) isik, kelle huvides või kelle vastu tsiviilhagi või avalik-õiguslik nõudeavaldus on esitatud, või nõue, mis selles on esitatud, ei vasta käesoleva seadustiku § 38¹ lõikes 1 või 2, §-s 37¹ või § 39 lõikes 1 sätestatud tingimustele;
- 2) kannatanu on võtnud tsiviilhagi tagasi;
- 3) kannatanu ei ole tasunud riigilõivu, kui riigilõivu tasumine on seaduse järgi kohustuslik;
- 4) kriminaalmenetlus lõpetatakse;
- 5) esineb muu seaduses nimetatud alus.

(2) Tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse läbi vaatamata jätmine vormistatakse kohtumäärusega.

(3) Kohus selgitab kannatanule, et tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse läbi vaatamata jätmine ei välista sama hagi esitamist tsiviil- või halduskohtumenetluse korras või avalik-õigusliku nõudeavalduse aluseks olnud kohustuse kohta haldusakti andmist haldusmenetluses.

(4) Kannatanu võib tsiviilhagi süüdistatava või tsiviilkostja nõusolekuta tagasi võtta kuni kohtuliku arutamise alguseni. Süüdistatava või tsiviilkostja nõusolekul võib kannatanu tsiviilhagi tagasi võtta kuni kohtu lahkumiseni nõupidamistuppa. Süüdistatava või tsiviilkostja nõusolekuta võib kannatanu kohtu loal tsiviilhagi tagasi võtta kuni kohtu lahkumiseni nõupidamistuppa, kui kohus leiab, et see on vajalik hagi kohta mõistliku aja jooksul otsuse vastuvõtmiseks.

(5) Kannatanu võib avalik-õigusliku nõudeavalduse tagasi võtta kuni kohtuliku arutamise alguseni.”;

64)paragrahvi 306 lõike 1 punktis 11 asendatakse sõna „tsiviilhagi” sõnadega „tsiviilhagi või avalik-õiguslik nõudeavaldus”;

65)paragrahvi 306 lõike 1 punkti 12 täiendatakse pärast sõna „tsiviilhagi” tekstiosaga „, konfiskeerimise või selle asendamise”;

66)paragrahvi 306 lõiget 1 täiendatakse punktiga 12¹ järgmises sõnastuses:

„12¹) kas konfiskeerimise asendamise korras väljamõistetav summa tuleb tasuda korraga või ositi, kusjuures arvestades süüdimõistetu varalist seisundit ja resotsialiseerumisväljavaateid võib kohus ajatada kuni kahe aasta võrra väljamõistetud summa tervikuna või ositi tasumise tähtaega või määrata selle tasumise kindlaks määratud tähtaegadel osade kaupa;”;

67)paragrahv 310 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 310. Tsiviilhagi ja avalik-õigusliku nõudeavalduse kohta otsuse tegemine

(1) Kui kohus teeb süüdimõistva kohtuotsuse, rahuldab ta tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse täielikult või osaliselt või jätab selle rahuldamata või läbi vaatamata.

(2) Kui kohus teeb õigeksmõistva kohtuotsuse või lõpetab kriminaalmenetluse, jäetakse tsiviilhagi või avalik-õiguslik nõudeavaldus läbi vaatamata.

(3) Kui kriminaalasja arutamist ebamõistlikult edasi lükkamata ei ole võimalik tagada tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse lahendamist, võib kohus kuni kohtuotsuse tegemiseni määrata, et tsiviilhagi või nõudeavaldus lahendatakse osaliselt või tervikuna eraldi otsusega. Sellisel juhul võib kohus teha algul osaotsuse, millega lahendatakse käesoleva seadustiku § 306 lõike 1 punktides 1–10 ja 12–14 sätestatud küsimused.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud juhul jätkab kohus samas või kohtu esimehe otsusel teises kohtukoosseisus pärast süüdimõistva osaotsuse jõustumist tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse menetlemist. Süüdimõistvas osaotsuses tuvastatud faktilised asjaolud loetakse tsiviilhagi või nõudeavalduse lahendamisel tõendatuks.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud kohtumenetluse pooled on kannatanu, süüdimõistetu, tsiviilkostja ja kolmas isik, kelle õiguste või kohustuste üle selles menetluses võidakse otsustada.

(6) Kui apellatsiooni- või kassatsioonimenetluse tulemusena süüdimõistev osaotsus tühistatakse ja kriminaalasi saadetakse isiku süüdküsimust puudutavas osas uuesti arutamiseks madalama astme kohtule, kelle menetluses on eraldatud tsiviilhagi või avalik-õiguslik nõudeavaldus, liidetakse tsiviilhagi või nõudeavalduse ja kriminaalasja arutamine uuesti ühte menetlusse.

(7) Kohtu poolt käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud otsuse tegemise korral võib kannatanu kuni tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse eraldi menetlemise alguseni selle tagasi võtta.”;

68)paragrahvi 313 lõiget 1 täiendatakse punktiga 10¹järgmises sõnastuses:

„10¹) märke selle kohta, kas kannatanu on esitanud käesoleva seadustiku § 38 lõike 5 punkti 2 alusel taotluse enda teavitamiseks;”;

69)paragrahvi 318 lõiget 2 täiendatakse pärast sõna „tsiviilhagisse” sõnadega „või avalik-õiguslikku nõudeavaldusse”;

70)paragrahvi 318 täiendatakse lõikega 2²järgmises sõnastuses:

„(2²) Isik võib esitada apellatsiooni ka siis, kui leiab, et ta oleks pidanud olema kaasatud menetlusse kannatanu või kolmanda isikuna. Sellisel juhul otsustab ringkonnakohus eelmenetluses määrusega, kas isik tuleb kannatanu või kolmanda isikuna kaasata menetlusse.”;

71)paragrahvi 344 täiendatakse lõikega 2²järgmises sõnastuses:

„(2²) Isik võib esitada kassatsiooni ka siis, kui leiab, et ta oleks pidanud olema kaasatud menetlusse kannatanu või kolmanda isikuna. Sellisel juhul otsustab Riigikohus kassatsiooni menetlusse võtmisel, kas isik tuleb kannatanu või kolmanda isikuna kaasata menetlusse.”;

72)paragrahv 348 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 348. Kohtutoimiku väljanõudmine ja sellega tutvumine

(1) Riigikohus nõuab kassatsiooni saamisel asja menetlenu ringkonnakohtult viivitamata välja kohtutoimiku. Ringkonnakohus saadab kohtutoimiku Riigikohtule viivitamata pärast üleandmisnõude saamist.

(2) Kassatsiooni esitamise õigusega isikutel on õigus kohtutoimikuga tutvuda.”;

73)paragrahvi 366 täiendatakse punktiga 10 järgmises sõnastuses:

„10) vara konfiskeerimine kohtulahendiga isikult, keda ei olnud kriminaalmenetlusse kaasatud.”;

74)paragrahvi 367 lõiget 1 täiendatakse pärast tekstiosa „§ 344 lõikes 3 nimetatud isikutel” tekstiosaga „ja advokaadi vahendusel isikul, kellelt on kohtuotsusega konfiskeeritud vara, kuid keda ei ole nõuetekohaselt kriminaalmenetlusse kaasatud”;

75)paragrahvi 373 täiendatakse lõikega 2¹järgmises sõnastuses:

„(2¹) Kui teistmisavaldus on põhjendatud üksnes konfiskeerimisotsustuse osas, võib Riigikohus teistmisavalduse rahuldada ja vaidlustatud kohtulahendi tühistada üksnes selles osas, jättes kohtuotsuse ülejäänud osas teistmata. Sellisel juhul võib Riigikohus tühistatud konfiskeerimisotsustuse saata lahendi teinud kohtule või Riigiprokuratuurile uue konfiskeerimismenetluse korraldamiseks käesoleva seadustiku 16¹. peatüki korras.”;

76)paragrahvi 374 lõiget 1 täiendatakse pärast sõna „korras” tekstiosaga „, välja arvatud käesoleva seadustiku § 373 lõike 2¹teises lauses ette nähtud olukorras”;

77)paragrahvi 385 täiendatakse punktiga 17¹järgmises sõnastuses:

„17¹) tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse eraldi lahendamise määrus”;

78)paragrahvi 417 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Kui süüdimõistetud ei ole rahalise või varalise karistusena mõistetud rahasummat täies ulatuses tasunud kohtuotsuse jõustumisest alates ühe kuu jooksul või määratud tähtpäevaks selleks ettenähtud kontole või kui osastatud rahalise karistuse tähtaegu ei ole järgitud ning rahalise või varalise karistuse tasumise tähtaega ei ole käesolevas seadustikus sätestatud korras pikendatud ega ajatatud, saadetakse kohtuotsuse ärakiri kümne päeva jooksul selle saamisest arvates kohtutäiturile.”;

79)seaduse normitehnilist märkust täiendatakse tekstiosaga „Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2012/29/EL, millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded ning asendatakse nõukogu raamotsus 2001/220/JSK (ELT L 315, 14.11.2012, lk 57–74)”;

80)seaduse normitehnilist märkust täiendatakse tekstiosaga „Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2013/48/EL, mis käsitleb õigust kaitsjale kriminaalmenetluses ja Euroopa vahistamismäärusega seotud menetluses ning õigust lasta teavitada vabaduse võtmisest kolmandat isikut ja suhelda vabaduse võtmise ajal kolmandate isikutega ja konsulaarasutustega (ELT L 294/1, 06.11.2013, lk 1–13)”.

§ 2. Karistusseadustiku muutmine

Karistusseadustikus tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 83¹lõike 3 teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kohus vähendab konfiskeeritava vara suurust rahuldatava tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse eseme võrra.”;

2)paragrahvi 308 lõiget 1 täiendatakse pärast sõna „tsiviilhagi” tekstiosaga „, avalik-õigusliku nõudeavalduse”.

§ 3. Kriminaalmenetluse seadustiku rakendamise seaduse muutmine

Kriminaalmenetluse seadustiku rakendamise seadust täiendatakse §-ga 25⁴järgmises sõnastuses:

„§ 25⁴. Tsiviilhagile esitatavad nõuded

Kriminaalmenetluse seadustiku § 154¹nõudeid kohaldatakse tsiviilhagide suhtes, mis on esitatud pärast 2017. aasta 1. jaanuari.”.

§ 4. Maksukorralduse seaduse muutmine

Maksukorralduse seaduse § 128 lõiget 4 täiendatakse punktiga 3 järgmises sõnastuses:

„3) kriminaalmenetluses jõustunud kohtulahendist tulenevad kohustused, mille sissenõudjaks on Maksu- ja Tolliamet.”.

§ 5. Ohvriabi seaduse muutmine

Ohvriabi seaduse § 3 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Ohvriabiteenus käesoleva seaduse tähenduses on avalik teenus, mille eesmärgiks on kuriteo, hooletuse või halva kohtlemise või füüsilise, vaimse või seksuaalse vägivalla ohvriks langenud isikute toimetulekuvõime säilitamine või parandamine.”.

§ 6. Riigi õigusabi seaduse muutmine

Riigi õigusabi seaduses tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 6 täiendatakse lõikega 2²järgmises sõnastuses:

„(2²) Kriminaalmenetluses saab riigi õigusabi oma majanduslikust seisundist sõltumata piiratud teovõimega kannatanu, kui:

- 1) asjaoludest tulenevalt võib eeldada, et kannatanu seadusliku esindaja huvid on vastuolus kannatanu huvidega;
- 2) alaealine kannatanu on perekonnast eraldatud;
- 3) kannatanu on saatjata alaealine välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse tähenduses.”;

2)paragrahvi 15 täiendatakse lõikega 3¹järgmises sõnastuses:

„(3¹) Riigi õigusabi andmise kannatanule käesoleva seaduse § 6 lõikes 2²ettenähtud juhul otsustab kohus, prokuratuur või uurimisasutus, tehes selle kohta määruse.”.

§ 7. Riigilõivuseaduse muutmine

Riigilõivuseaduses tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 22 lõiget 1 täiendatakse punktiga 15 järgmises sõnastuses:

„15) kannatanu varalise kahju hüvitamise tsiviilhagi läbivaatamine kriminaalmenetluses, samuti tsiviilkohtumenetluses, kui tsiviilhagi jäeti kriminaalmenetluses läbi vaatamata kriminaalmenetluse seadustiku § 244¹alusel.”;

2)paragrahvi 22 lõiget 2 täiendatakse punktiga 8 järgmises sõnastuses:

„8) Eesti Vabariik kui kannatanu tsiviilhagi või avalik-õigusliku nõudeavalduse esitamisel kohtumenetluses.”.

§ 8. Seaduse jõustumine

(1) Käesoleva seaduse § 1 punktid 12, 19–21, 26, 27, 30, 32–35, 41, 65, 70, 71 ja 73–76 jõustuvad 2016. aasta 1. juulil.

(2) Käesoleva seaduse § 1 punktid 14, 16, 18, 23, 31, 37, 40, 47, 48, 52, 53, 55, 57, 59, 60–64, 67, 69 ja 77 ning §-d 2–4 ja 7 jõustuvad 2017. aasta 1. jaanuaril.

Eiki Nestor
Riigikogu esimees